

6965

1

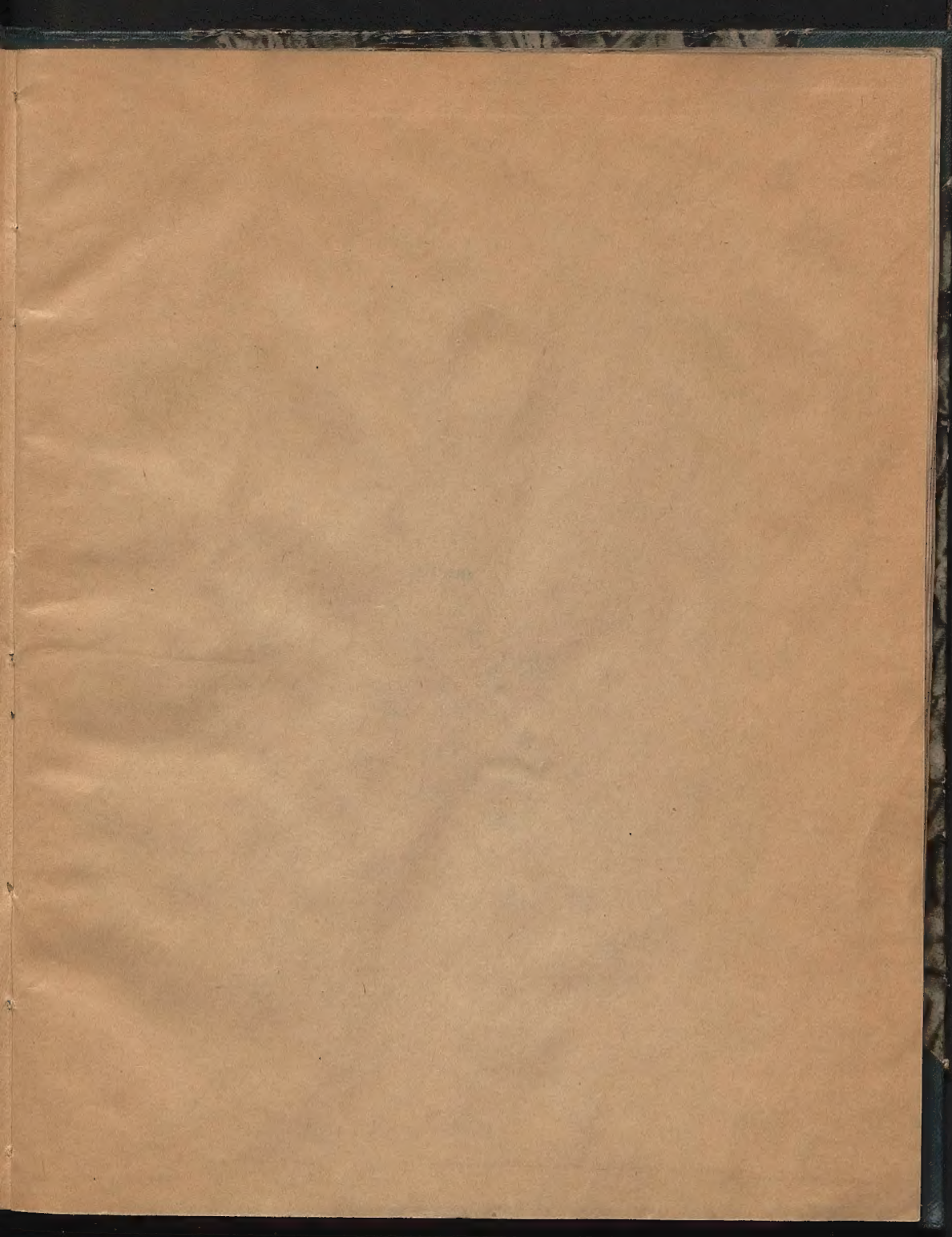

6905

Opracowano w r. 1933

(przedten był bez oprawy)

Vol. 105.

tria omnino requirunt ad unitatem numericam motus et ad
illam sufficere. Ergo vera Conclusio Antecedens probat quod
primam partem, quia certum est apud omnes quod id
numero accidens naturaliter non possit esse in diversis
Subiectis. Et qui motus est accidens mobilis Ergo non po-
tuit in diversis Subiectis. Similiter Unitas numerica mo-
tus et continua et non interrupta successio, ad quod pro-
inde requiritur. Ut inter partes motus nulla intercedat
guies atque adeo ad Unitatem motus requiritur Unitas tem-
poris. Denique forma unitas ad quod est motus
necessaria est ad unum numero motu, quia si duplex
est forma quae per motum acquiritur duplex quoque erit
fieri; fieri autem talis forma est motus Ergo
etiam erit duplex motus. Ex quo patet praedicta
tria requiri ad Unitatem numericam motus, Quod
autem haec sufficiunt, ratio est, quia si aliquid ali-
ud requireretur ad unum numero motu maxime uni-
tas numerica motus. Et qui hoc nec requiritur
idem enim numero motus potest fieri à pluribus
motoribus, nimirum à Causa una et una aut à
pluribus hominibus simul ingentem lapidem mo-
uent, aut unam navem trahunt. Ergo Unitas mo-
tus ad unum numero motu non requiritur.

Hec Contrarius est Aristoteles 8.

Pyrron.

Physicorum Tex: 49 Vbi ad unitatem numericam motus
videtur requirere unitatem mouentis Et Tex: 82. Vbi di-
sputando de motu proiectorum dicitur motum numerum
multiplicari ad multiplicationem mouentium loquitur
enim eo loci Philosophus de motu Caeli, quem quia
existimauit esse eternum continuu et necessariu
arguit ex illo unitatem primi motus, ac proin-
de hoc ad unitatem motus in genere non debet
detorqueri. Porro quando probat motus proiectorum
non esse continuu, ex eo quia fit a diuersis par-
tibus aeris, quare una post aliam impedit proit.
sic non negat talem motum esse continuu ex eo
praeiudic. quia procedit a diuersis mouentibus sed
quia proiectum a partibus aeris non mouetur
ita continuu quia aliquantula quies interce-
dat. Vnde talis motus potius multiplicatur
ex defectu vnius temporis quam ex pluribus
mouentibus.

Quod quia nam sint causas motus &
ad motum omnia & genera causarum concurrere
agens quidem seu mouens concurrunt in ge-
nere causarum efficientis melius in genere cau-
sarum subiectiue seu materialis forma quod
per motum acquiritur in genere causarum finis

2
motus enim est propter formam, Jam vero ipsa Entitas mo-
tus in genere causae formae, motus enim in sua en-
titate spectatur ut situm quasi causa formalissime
autem patet quod sicut motus non est in mouente
quatenus mouente sed in mobili ex eo quia est actus
passivi seu mobilis: ita quoque actio transiens non
est in agente tanquam in subiecto sed in passivo ex
3to Philo^{sophi} Tex: 18. Cum enim actio sit idem
in re cum passione ut supra probauimus. Passio
autem est in passivo seu in mobili tanquam in subie-
cto. Ergo etiam actio erit in eodem mobili. Confir-
matur quia si actio transiens esset in agente
ut in subiecto, sequeretur agens ex eo praecise
quod agit vel desinit agere actione transiente
necessario intrinsece mutari: nam hoc ipso
quod ageret reciperet aliquid intrinsecum
quod ante non habuit, vel amitteret quod
habuit. Consequens est contra Philosophum
2do de Generatione 1139 Vbi ait non esse
necesse mouens moueri et contra fidem ac
rationem, quia hoc ratione etiam Deo pro-
ducendo aliquid a dextra mutare intrinsece.
Ergo falsum est quod actio transiens sit in agente.

QVASSIO IX

QVAESTIO IV.

De Tempore.

Postquam Aristoteles in hinc Summa Libri huius quarti rationem loci, et in 2da rationem vacui explicauit. Legit tandem ultima Summa De Tempore. Vnde videlicet explicet aliud necessario requisitum ad omnes motus Physicos. Occasione autem Temporis explicet etiam alias durationes. Verum nos agemus in primis de duratione permanenti in communi et speculo ipsius postea de Tempore seu de duratione successiva ac proxima.

Sicendum est duratione generaliter acceptam sic recte describi. Est positiva permanetia rei in existendo siue terminabiliter siue in terminabiliter. Vel quod idem est. Est ipsa existentia rei siue terminabilis siue interminabilis. Vbi vides durationem ab existentia rei cuius est duratio solum formaliter seu connotato distinguui, existentia enim prout dicit actualitatem rei existentis, est existentia absolute, prout vero dicit eandem actualitatem connotantem terminabilitatem vel interminabilitatem. Sic est duratio. Quod inter haec non sit maior

Diffinitio

intellectio siue volitio iuxta dicta supra Imum vero illud
 Verale alias instans momentaneum ex eo qd in actu oculi
 vel in momento pertranscut. Cursus instans mo-
 mentaneus subdividit in intrinsecum et extrinsecum
 Intrinsecum est, in quo affirmatur res esse ut si di-
 cas nunc Caelum est. Extrinsecum est, in quo affirmatur
 res non esse ut si dicas nunc motus Caeli non est.
 Occasione huius posterioris divisionis quia nimirum
 instans momentaneum subdividit in extrinsecum et
 intrinsecum. Solent hic querere Philosophi quomodo
 incipit et desinat motus temporis et res quae fuit
 in tempore, Vtrum videlicet in instanti intrinse-
 co, an vero extrinseco, pro cuius Resolutionis resolu-
 tione Suppono illud incipere intrinsece de quo
 verum est dicere nunc est et immediate ante
 non fuit, illud vero desinere intrinsece, de quo
 verum est dicere nunc est et immediate post non
 erit. Similiter suppono illud incipere extrinsece
 de quo verum est dicere, nunc non est et immediate
 post erit, illud vero desinere extrinsece de quo ve-
 rum est dicere, nunc non est et immediate ante
 fuit. Leg. sex modos inceptionis et desitionis qbz
 incipiunt et desinunt res naturales, volentes brevi-
 ter distincte et clare explicare Philosophi excogi-
 taverunt. Sane quatuor vocabula nimirum Imum
Sui esse. Ultimum sui esse, Ultimum sui non esse et Imum
sui non esse. Primum sui esse est instans inceptiois

intrinsecum

intrinsecum Ultimū sui esse est instans dextronis,
intrinsecum Ultimū sui non esse, est instans inceptio-
nis extrinsecum Primum sui non esse, est instans
dextrionis extrinsecū quo p̄ducit ad Quidānd.

Quādo hinc Entia successiva quatuor sunt
motus et Tempus continuū incipere per ultimū
non esse et desinere per primū sui n̄ esse. Quidā est
quia Successivū Entia tā idē se tota qm etiā idē quili-
bet sui partē sūt successiva. Exge incipit et desinit in-
transire. Concursus probat quia non p̄t h̄c oppositio veri-
ficari de motu tam totaliter qm etiā partialiter s̄dicto.
nam motus ē, alioquin esset in instanti qd repugnat Enti
successivo quāto est motus. Idem vero dicendum ē de tem-
pore qd idem est realiter cum motu. Est vero h̄c
responsio intelligenda de motu et tempore ut motus
et tempus sunt absolute et simpliciter, non vero
de motu et tempore ut terminata sūt, nam si ista de
illis loquamur dici possunt desinere et incipere ultim-
sece, potest em̄ dñi nunc hora completa ē, nūc ho-
ra vniū hora completā ē, et immēdiatē ante non
fuit completa. Ita huius est hora et immēdiatē
post n̄ erit. Parro qd dictū de motu successivo
idem etiā intelligendum est de omni forma
accidentali quia videlicet p̄ducit per motū
ita ut eius partes in sui p̄ductione correspon-
deant partibz motus, et talis forma Eg. est calor
frigus, tales enim formae incipiūt et desinūt in
instanti extrinseco, siquidem eadē p̄ratio talis for-

removet

marum quod ipsius motus eodem enim modo incipit
caliditas successiva et calor qui p illas pducit. Similiter co-
de modo desinit calor quo desinit caliditas p qm fuit calor
pducit. Non aut p huiusmodi formas. Entia successiva
simpliciter qualia sūt motus et tempus, sigde formis huius-
modi n repugnat desinere et incipere intrinsece ut vel
ei possint ei in mutati, tempore vero et motu formaliter ac-
cepto, neqde diuinitate possunt incipere, aut desinere intrinsece.

Aduerte autē hic diligenter q̄ sicut dici n pt mo-
tum proprie fieri aut corrumpi tamēo quo fieri et cor-
rumpi sumit apud Aristem 2. p̄p̄ricarū Tex: 11 sigde
illa fieri dicunt p̄p̄ric quae accipiūt ēē p motū, similiter
illa p̄p̄ric corrumpi dicūt quae amittūt ēē p motū Ita quāq̄
n pt dici motū p̄p̄ric incipere aut desinere ēē in re ad na-
turā qd idē dicūt ē de tempore ad adēficatū motui sicut
ēē motū n accipit ēē p motū alias daretur processus in
diuinitatē ut p se cūdens ē: ita neq temp incipit in tem-
pore sed potius rei naturā sicut sūt ita etiā incipi-
unt in tempore.

Ad eo vdo mutationes instantaneas et actū pfectus
aut nimirum totū suū ēē simulatē ut ē visio intellectus et
incipere et desinere intrinsece Ratio ē qd huiusmodi mu-
tationes sūt totae simul ut de illis verificari qd nunc sūt
et immediate ante si fuerint, Similiter etiā dici pt de aliqua
illatō, nunc ultimo ē, et immediate post n erit, Nō est
tamē necesse ut tales actū dūct tatum p instās temporis,
sigde possūt coexistere etiā tempori ut supra innuēdo agēdo
de tempore discreto.

Ad eo 3tio Formae Physicas substantiales quae
inducit n acquirūt per motū seu succedunt et p̄p̄ric simul

ut aut

Ut sit anima, saltem pfecte incipere in instanti intrinseco et de-
sinere in instanti extrinseco. Ratio hinc patet quia in eodem
instanti in quo venit et dicere, non desinit et motus requiritur
in talis forma, quod quippe est dicere nunc habet et talis forma in
ius rei ea est ratio quod talis forma denotat quod actione inflanta-
ma et tota simul. Ratio ad hoc patet est quia hinc videtur
formam de se in materia vnde in accidentibus aut dispositio-
nibus, quod quia in materia dicitur modum. Et qui dispositiones ex
materia tollit per actionem. Ergo etiam in alteratione seu in instanti
extrinseco ac proinde etiam hinc modum formam dicitur. Extrinse-
ce seu per hunc sui et deinde in illo instanti quod terminat ex-
trinsecus alterationis praedictae incipit et forma generata per
hunc sui et. Vel ergo in eodem instanti est etiam forma
praedictae substantialis, et hoc multum tunc dicitur quia alias
duas formas substantiales impossibile simul esse in materia
vel tunc hinc non esset et habet inter se illa videlicet deponere
extrinsece.

Quod etiam Tempus constituit peculiare praedicamentum et
affirmative. Ratio est quia hinc dicitur in quibus requiritur per essentiam
et peculiare praedicamentum. Quia in hinc ergo etiam tempus.
Ex dictis.

Quod autem etiam hinc dicitur dicitur Philosophi nunc.
Tempus rem est capta et explicata per difficile videtur per etiam magis.
ma quippe formidantur ingenia. Vnde S. Aug. cuius aliquid vix atque
acume ingenii tam in sum Ecclesia libro II. Confessionum cap. 14.
Cum sibi proposuisset quaerere quid sit Tempus, subiit respondere quid
sit Tempus, et nunc quod me quaerit scire, si quidem explicare velim ne-
scio. Hinc difficile tam rationem eius intelligere, si ea quae facta
sunt tradita sunt de Tempore dilucet considerandum.
Atque ita de Tempore, atque adeo de proprietatibus generalibus
corporis naturalis cuius propria causa et passiones Acto hinc de
physico auditu libro exploranda accipimus ab hinc, quia eadem duo
decedenda sunt per alios Philosophi libro hinc corpus naturalis dicitur.
eius eam limitat per propria causas et per se etiam examinanda. T. N. V.

A. M. V. C. B. M. V. S.

DISPUTATIO II

DE TRINCIPIIIS RERVM NATVRALIVM.

QVAESTIO I.

Quaenam sit definitio principii latissime
sumpti.

Non est hic Quaestio de principio complexo quod alias
principium cognitionis appellatur, sed de principio in com-
plexo quod etiam principium est sicut dicitur solet, quod quidem
principium est appellatur autem solum ratione ordinis et cuius
eiusque connexionis, cum eo respectu cuius dicitur principium
autem etiam ratione habitudinis intrinsecae, habitudinis ad
suum principatum, priori modo denominatio prin-
cipii latissima est, sic enim principium dicitur et id unde
incipit actio aut negotium aliquid, in quo sensu fun-
damentum dici potest principium domus ut pote cum
aedificatio domus ab eo initium sumat, Si etiam au-
tem dicitur principium dici cum ab eo dicitur incipiat,
et quod prius dicitur dicitur principium reliquorum sequentium.
Denique quicquid aliquomodo alteri praesupponit dici
potest principium ipsius. Unde frater natu maior dicitur
potest principium reliquorum fratrum natu minorum,
et unitas principium numeri. Posteriori modo qui ma-
gis est proprius et Philosophicus dicitur aliquid prin-
cipium ratione habitudinis alienius inter principium

et principium

et principiatum per se interuenientis, quod quidem habi-
tudo inter illa solum exoriri solet, quia ita se habent
inmuticem et unum ex altero aliquo modo per se ori-
atur, quod duobus adhuc modis potest accidere, 1mo
si ad quod dicitur principium potestue communicet et
se alteri, qui modus communicandi esse alteri in rebus
creatis est cum dependentia semper et causalitate:
Unde etiam hoc genus principii diuidi potest in tot
membra quot sunt genera causarum. 2do si ad id quod
dicitur principium aliud habeat necessarium et per se
habitudinem, qua ratione privatio inter principia
rerum naturalium ab Arist. numeratur propter intrin-
secam habitudinem quam generatio dicit ad ipsam
tamquam ad terminum ad quem necesse est presuppo-
sita iuxta infra dicenda, et quidem Arist. lib. 5. de
Generatione animalium cap. 7. et 6. Physicorum. Tex.
42. et alibi. Adfert aliquas principii definitiones
quae tamen non conueniunt principio latissime sub-
iecto, sed tantum alicui particulari et determinato in
aliqua materia. Denim Metaphysica cap. 6. explicat
his variis principii rationibus sic concludit, **O**mnibus
igitur principis commune est esse primum unde ali-
quid aut est aut fit aut cognoscit, ex quibus verbis
Philosophi hanc deducunt principii definitionem.
Principium est quid primum, unde aliquid aut est
aut fit aut cognoscit. Quia definitio principii di-

debet esse bona et adaequata exprimens naturam sui definiti
et quod patet ex ipsius explanatione à nobis iam ad-
ferenda. Secundo igitur particula Quid latissime sumi de-
bet prout videlicet comprehendit tum Ens verum tum fi-
ctum imaginarium metaphorice aut etiam negativum,
Vt igitur ita et privationem et finem impossibilem et quo au-
gure ad operandum moveri potest convenit ratio prin-
cipii. Secundo particula illa Unde non solum signi-
ficat verum et positivum influxum ipsius principii
in principiatum, sed etiam quancumque aliam dependen-
tiam aut originem unius ab alia. Tercio particu-
la illa Item non ita sumi debet quasi significet
aliquam prioritatem naturam qualem habet causa re-
spectu effectus sed ita ut significet quancumque aliam prio-
ritatem seu ordinem qui est inter principium et princi-
piatum. Quarto Particula illa Aliquid sumitur
etiam latissime quatenus videlicet Entia et non En-
tia comprehendit, nam sicut non Ens potest esse prin-
cipium Vt patet in privatione: ita etiam potest esse prin-
cipium Vt Ex est annihilatio rei alienius aut desertio.
Denique Particula illa aut Est aut Fit aut Cogno-
scit addita sunt ad explicanda tria genera principio-
rum nimirum Unde aliquid est, Unde aliquid fit, Un-
de aliquid cognoscit. Porro in hac definitione prin-
cipii ex Unde deducta peruenit hoc generis parti-
culae Quid item reliquae vero particulae sunt differe-
ntiae positae sunt et ad discernendas rationes formales princi-
piorum in particulari subiecto.

Ex dictis

Ex dictis deducitur latius patere principium quam causam cuius enim causa est principium non autem est contra. Pater enim Divinus est principium Filij non autem est causa.

QVAESTIO II.

Quaenam sit Definitio principij Physici.

Principia in rebus naturalibus dupliciter spectari possunt alia videlicet extrinseca seu per Accidens ad suum principiatum sese habentia ut si Musici adiciet Philosophi cantet. Quia Intrinsicca seu per se, illa nimirum sine quibus mutatio naturalis seu Physica concipi non potest. Physici igitur sic de omnibus principiis rerum naturalium disputat. Quod de illis tantum quod per se concurrunt ad generationem corporis naturalis seu ad transmutationem Physicam de non esse ad esse, horum Ergo principiorum definitio ab eodem tradita, ut sunt principia sunt quae nec ex sese mutuo fiunt nec ex aliis, ex ipsis autem omnia. Quae Definitio varie explicari à Philosophis solet, illa tamen magis placeat quae arunt sensum huius definitionis hunc esse principia tantum Physica non finit neque sunt vel ex se ipsis vel ex aliquo alio tamquam rerum naturales omnes vero res naturales ex ipsis et fiunt et sunt circa quod diligenter observandum est, rem naturalem proprie sumptam dici ad omne quod constat naturis nimirum compositum Substantiale, compositum enim Accidentale quod videlicet conflatur ex composito

Subiecti

Substantiali et ex aliquo accidente minus proprie vocatur res
naturalis. ac proinde proprie loquendo res naturalis dicitur fieri
aut esse talia vero non tam fieri et esse quam potius confic-
ri et inesse preut expresse docet ipse Arist. hic Text. & cum
ait, Omne quod fit semper compositum est, et idem repetit
variis in locis. cui ceteri Philosophi subscribunt et Ratio est.
Quia ad id quod est ratio formalis essendi alteri non proprie
dicitur esse sed illud proprie dicitur esse quod constituit per
talem rationem essendi sicut albedo non est appropriabilis.
Sed potius patet quoniam informat et reddit album. Legimus
omnis forma substantialis est ratio essendi compositi, quod
per illam constituitur in tali vel tali esse completo Physico.
Ergo forma non proprie dicitur esse sed tantum compositum.
Forma vero dicenda est potius inesse consequenter etiam
dicenda est non fieri sed confici, cum enim fieri or-
dinetur ad esse illud quod non proprie est, non proprie etiam
fit, sed forma non est propria ut probatur. Ergo etiam
non fit proprie sed potius conficitur, sicut educitur de potentia
in materia, educi autem formam de potentia materia ni-
hil est aliud quam in actu exire tanquam ratione for-
male essendi constitutiva formaliter in suo. & compositum
naturale, quod per se generatur et fit, quod quidem
dici etiam potest formam fieri ut quo compositum vel fieri
Hinc autem.

Colligitur ad hoc ut aliqui dicant Physica ac
proinde fieri necessarium est ut fiat aut componendo for-
mam cum materia, aut producendo scilicet passiva
forma in materia principia igitur rerum natura-
lium cum nullo modo componitur Physica sed talia.

metaphysica

Metaphysicè nimirum genere et differentiâ neq. ex partibz
essentialibz Physicis sed tantis integralibz idcirco etiam n. d.
cunt proprie fieri sed improprie tantis et translatis.

Quod si dicas Materia ex parte existit ac pro-
inde sequi eam proprie esse ac fieri contra è quia
ad hoc ut aliquid dicatur proprie existere sufficit si ha-
beat suam propriam existentiam incompletam ut autem
aliquid dicatur Physicè proprie esse vel fieri requiritur
ut sit compositum et sic cum dicuntur aliquando etiam non
compositum fieri vel esse sciendum est ea Verba in la-
ta significatione sumi debere. Ex hinc patet quomodo
sit intelligenda illa particula Fieri in Definitione
principii Physici posita Quod vero spectat ad parti-
culam Ex in ead. Definitione ter respectu ea ita ac-
cipienda est ut significet habitudinem eamdem prin-
cipii ad suum principiatum abstractum videlicet ad
habitudinem partis componentis et habitudinem termini
ad Quo videlicet ut verius sit Principia Physica
sunt, quod tanquam res naturales nec sunt ex aliis nec
ex alteriis, sive tanquam ex partibz componentibz
sive tanquam ex termino à quo sed ex his sunt om-
nia in ordine rerum naturalium contenta sive tanquam
ex partibz componentibz sive tanquam ex termino à
quo. Sicut in Definitione Prima principia quia
ut recte observat Simplicius duobz Prioribz con-
ditionibz non explicat naturam principiorum sed tantum
proprietas accidentalis nempe primitas Principia

enim quæ principia solum habent ut ex aliis alia fiant
quod vero ipsa non sint ex aliis vel ex alterutris hoc illis
conuenit non ut principia sunt, sed ut prima principia
enim e' qd in priori non resoluitur neq; in aliquo lmo sic
Elementa dicimus esse vera principia mixtorum, et mixta
vinitatem licet sint ex aliis vel ex alterutris, solum enim
propter hanc causam non possunt dici lma et vniuersalis-
sima principia quomodo Materia Forma et Diuisio
prima principia appellatur.

QVÆSTIO III

Inquitur numerus Principiorum Physicorum.

Certum est per omnes Physicos dari aliqua verum naturalium
principia illud non æque certum quæ nam sint hæc prin-
cipia, et quot numerus, aliqui enim ex veteribus Philo-
sophis vnum principium verum naturalium assererebat, ali-
qui infinita aliqua finita quidem plura tamē quæ tria
et quidē ex illis qui vnum principium tantum statuerat præ-
cipui fuerunt Melissus, Parmenides, Tales Milesius,
Heraclitus, Diogenes, Anaximenes et Anaxagoras, qui tamen
ad hoc inter se diligebant de Qualitate illius principii
nam Melissus vnum principium statuerat infinitum
immobile, quid autem illud esset et quale aut nō explen-
et aut certe eius doctrinam ad nos non peruenit Parme-
nides contra vnum illud principium finitum esse asser-
uebat, Tales Milesius aquam omnium verum naturalium
principium esse dicebat Heraclitus ignem posuit Diogenes

et Anaxagoras.

et Anaximenes Aerem. Hesiodus Terram. Porro ex illis
qui infinita astructerunt principia Anaxagoras docuit
verum naturalium principia esse infinitas quasdam
particulas atomos et indivisibiles quasquidem parti-
culas communicare ab omnibus speciebus differere
inter se specie. alias enim particulas dicebat esse
ex quibus in Animalibus constarent ossa, alias ex quibus
carner, modo etiam quasdam ex istis particulis, dicebat
esse calidas, quasdam frigidas, has autem particulas col-
locabat in mundo quasdam quem ille chaos appella-
bat et quo mundo Deus secerat, distinguit, et qua
si suis locis apte collocet particulas istas cum in illo an-
tea esset confuse et inordinate. Idem addebat in ob-
jectis naturalibus omnium rerum particulas inveniri in
tamen apparere nisi particulas unius speciei. Eg. Ho-
minis in homine atque ita agebat fieri generatio-
nem rerum naturalium non quid aliquid de novo pro-
ducere, sed solum quid aliquae particulae quae prius
apparere occultae se particulae autem quae latebant
emergebant Anaxagoras ferme consentit. Democritus in
omnibus nisi quid negat huc atomos inter se specie dif-
ferre sed solum figura et situ alias enim atomos
agebat esse triangulares, alias quadrangulares, situm
et ordinem inter se distinctum habere, quasdam enim
atomos agebat coniungi quadrangulis atomis
alias aliis atque ita ex varia atomorum conjunctione

Varia

Variae etiā naturae oriri in rebus naturalibus et ideo -
quadam ratione esse rationia quia et ab omni ratione
constarent quādam calida quia ex calidis. Sed vero ex
his infinita asserere principia. Fuit Diogenes
qui dicebat. Eius esse rerum naturalium principia ni-
mirū Par et Impar. Plato tria statuebat vide-
licet Magnū Parvū et Idea. Empedocles et Hi-
pocrates 4 Elementa. Haec de numero et Quantita-
te principiorū Veteres Philosophi. Ut vero etiā sen-
tentia Lyish. aperiat eamque veritati conformem esse
ostendat.

Suppono simplicem esse mutationem naturalem aliam
quā ē per quam Subiectum mutatur tantū accidentaliter.
Sic ut Eg. cum ex nigro fit albi ex albo nigrum, ad
quā etiā reuocari potest. Mutatio artificialis, aliam
Substantialē in qua videlicet Subiecti nouā formam
Substantialē requirit priore abiecta. Ut Eg. dum ex li-
gno fit ignis. Et de numero principiorū huius ad mu-
tationis huius quod dicitur atque adeo.

Dicendum est cum communi Philosophorū sen-
tentia rem naturalem in fieri unum tantū, seu quod idem
ē generationis et transmutationis Substantialis. Physi-
ca tria esse Variabilia principia, ex quibus per se
res fiunt iuxta modū. Supra explicatū, nimirū Ma-
teriam Formam, et Privationem, et expressa doctrina
Arist. et Plato, quia non possunt assignari plura aut
pauciora quā tria. Ergo sunt tria. Quia dicitur per bar-
quod ad unam partē, quia ad omnem mutationem.

Physica

Physica requirit Terminum à Quo seu Privatio termi-
nus ad Quem seu Forma in Subiecto inducenda Su-
biectū seu materia. Sed Terminus à Quo Terminus
ad Quem et Subiectū sunt principia rerū natura-
liū Ergo Tria sūt et non plura principia rerū
naturalium, eadem enim sunt rerū naturalium prin-
cipia ut fieri acceptatū quā et ipsius transmutatio-
nis Physica. Idem etiā argumentū probat non posse
esse pauciora quā tria. Dixi Imā Universalia per
se et ex quibus res naturales fiunt quia de his tantū
hic disputamus, alias enim si sermo sit de princi-
piis Physicis in cōmuni sine illis limitationibus pro-
pter materia Formā et Privationē, sunt alia princi-
pia rerū naturalium in Fieri quā videlicet per
praedictas particulas excludunt, nimirū per Particulā
Ex, Causa efficiens, Finalis et Exemplari non enim res
aliqua fit ex agente, Exemplari aut Fieri, sed potius
ab agente ad imitationē exemplari seu imitatio illius et
propter Fieri per particulas Imā et Universalia ex-
cludunt, quatuor Elementa quā nec Imā sūt princi-
pia, nec Universalia rerū omnium naturalium in
Fieri acceptum. Per particulas per se excludunt ea
principia quā per Descendens se habent ad trans-
mutationem naturalem quales sūt omnes Formae
tam Substantiales quā etiā accidentales praecedē-
tes in materia, sine his enim transmutatio Physica

et nata

et naturalis intelligi ac determinari potest.

Quod si dicatur, Videtur Privatio non posse numerari inter Principia Transmutationis Physicæ si enim est principium, tunc vel principiat cum est generatio, vel cum non est hoc 2do dici non potest quia quod non estullo modo, nullo modo etiam percipiat, non etiam imo quia quod est generatio Substantialis iam est forma in subiecto, maxime in illis quod in mixto generatur at quod forma in subiecto est Privatio iam non est, ut patet. Ergo etiam principium non potest. R. Privatione principiale dicitur generatio est in eodem enim instanti temporis est primum esse Formæ et lmo non esse privationis, quod non sit contradictoria ut patet considerari, quod vero dicitur Privationem quando non est principiale non posse. R. Satis est ut Privatio sit saltem in obiecto seu deinde et immediate ante præcesserit in esse permanendi. Terminum enim à quo non potest habere aliam rationem principiantis nisi quod ante præcesserit et nunc desinat, seu lmo non esse incipiat, sed de hoc infra sumus, Vbi et profecto de Privatione agemus.

Dicendum est 2do Principia corporis naturalis in facto esse considerati seu quod idem est principia compositionis rerum naturalium lmo et præsentat duo videlicet Materia et Forma Substantialis. Ita Aristoteles Physicorum 2° 3° et communiter Peripatetici, Ratio est quia prima principia corporis naturalis in facto esse considerati sunt ea ex quibus constat corpus naturale et quia permanent in

corpore

in corpore naturali, atque hae sunt non alia quā Ma-
teria et Forma Substantialis, non autem Trinitas
Ex qua cum sit non ens, impossibile ē constare cor-
pus naturale, et cum sit non esse forma nō potest simul
manere cū Forma. Probat̃ 2do Quia principia
corporis naturalis, iam geniti. Quae facti sūt ea in
qua resoluit̃ corpus naturale, sed resoluit̃ in Mate-
riā et Formā Substantiali sicut etiam ea quae ex
aliquo accidente et subiecto componit̃ in subiecto
et formā accidentali. Ergo Materia et forma Sub-
stantialis sunt principia corporis naturalis Facti seu
ut Geniti.

QVAESTIO IV.

Principia ostendit̃ rerum naturalium
esse prima Contraria.

Duae nobis difficultates in presenti quaestione sūt re-
soluenda 1ma et An 1ma principia rerū naturalium
sint contraria. 2do An sint 1ma Contraria. Quod
igit̃ ad 1ma spectat.

Dicendum est 1mo Prima principia rerū natura-
liū esse Contraria, Probat̃ Conclusio quia generatio
sua est transitio seu mutatio de nō esse ad esse, Ergo
illud dicit̃ generari qd nunc ē, cum prius simpliciter
non esset. Unde inferit̃ qd libet fieri ex sui nō esse ut
ignis ex non igne, Homo ex nō homine nō tñ fit ex pura
negatione sui, sed ex eo qd cū nō habeat suū esse p̃t̃ea

Forma

Formam substantialem) potest illud habere. Ut ignis si
nō sit ex quocunque non igne, seu non sit ex pura ne-
gatione, ignis sed ex materia proximi disposita
pro forma eius, carrit tamen forma ignis.

Quod Exemplo artificialiū verū declarabo.
nam Artifex non inducit formā statim in lignū qu-
cunque, sed in lignū dolatū et paratū iam atq. aptū,
ad recipiendam talem formā eodē igit. modo agens
naturale non inducit formam naturalem in quacūq.
materia non habentē illā sed in eā factā quā
pro illa suscipienda disposita ē, et quā habet apti-
tudine eā recipiendi, sed nō ē Formā in subiecto
apto ad illā suscipiendam est Privatio. Ergo quilibet
compositus naturalis fit ex privatione formae pro-
priae, tāquā ex termino à quo incipit generatio
eius. Forma autē et Privatio sūt opposita eū se in-
vicem excludat ab eādē materia, nec illo modo si-
mul in illo esse possunt. Ergo principia verū na-
turaliū, sit p. actionē et passionē. Et quia actio
et Passio sūt inter se contraria, quia nihil agit
in aliud calidū. Sed in Frigidū, nec patitur ab alio ca-
lido sed à Frigido. Ergo principia generationis natura-
lis sūt contraria. Quod vero ad 2dā Quæstio-
nis partē attinet.

Dicendum est 2do Principia verū natura-
liū esse prima Contraria ut autē intelligamus quomō-
modo verū sit prædicta Principia esse Ima Con-

traria. Notandum e, Contrarietate duobus modis sumi
posse. Et author e Arist. 5. Metaph. cap. 12. textu 16
sine stricte et proprie nimirum pro oppositione con-
tra se mutuo ab eodem subiecto expellat et hoc mo-
do Contrarietas sumpta solum reperitur in primis
Qualitatibus. 2do Sumitur minus proprie videlicet
pro oppositione eorum qualiter actus n se expellat ab
eodem subiecto, habet tamen rationes oppositas et re-
pugnantes in ordine ad illud, et ideo simul n possunt
in eo esse, et ita se habent Forma et Privatio in
ordine ad Materiam seu subiectum, ac propterea pro
contrariis habetur ab Arist. qui etiam de hac Contra-
rietate agens 1o Metaph. Text. 23. aperit in
quolibet genere reperiri unam Contrarietatem que
vocatur Habitus et Privatio, idq. placet tali discursum, quia
quibet genus dividitur p duas differentias oppositas
inequalis perfectionis, quarum prior significat
nomen Habitus Imperfectior vero nomine Priua-
tionis, et et una includit privationem perfectionis alteri-
us, ut Eg. animal dividitur in rationale, et irrationale p
posterius tanquam imperfectius priori caret perfectione
rationali atq. ideo, hoc nimirum rationale signifi-
cate nomine Habitus, aut Formae, aliud vero nomi-
ne Privationis.

Notandum e 2do Hanc Contrarietatem
esse unam omnino, propte duo. 1mo quidem quia includit
in quacumq. alia contrarietate etiam propriissima nom

proposita

propriissima Contraria ita se habent ut unam sit perfectio
in altero. Eg. Calidum est perfectius frigidum et propterea
includit Privationem perfectionis eius, nempe calidi ac
nomine Privationis significatur. Perfectum vero ut
Calidum nomine formae vel Habitus 2da quia haec
Contrarietas et non alia reperitur in substantia quia
est prima et principium et omnino perfectissimum
Ergo merito vocatur ima ad quam etiam reducitur omnis
alia propriissima. Idem. Hoc docet Arist. 1a Meta.
Cap. 3 Tex. 15 His verbis. Prima vero Contrarietas
Habitus et Privatio est et post pauca omnis namque
Contrarietas habet alterius contrarii privationem
et sic cum principia rerum naturalium sint substantiae
videlicet materia, forma, privatio, merito appellatur
a Chalcepo ima Contraria videlicet quia prima
Contrarietas ad quam cetera reducuntur autem se habet
et eadem prima Contrarietas ima eis convenit et ab
eis ad cetera contraria derivatur quia substantia est
ima omnium. Sicut non solum natura sed etiam
tempore et dignitate ita etiam contrarietas quae re-
peritur in substantiis et est et merito vocatur. Prima
Contrarietas et propter eandem Contrarietatem prin-
cipia generationis naturalis non solum appellantur
Contraria sed etiam ima Contraria. Hinc autem patet
Veritas 2da Conclusionis Contra quam.

Idem ima Materia et forma sunt
substantia. Et qui substantia nihil est Contrarium
ut expresse docet Arist. in iudicamento substantia

Ergo Materia et Formaarent omni Contrarietate, Con-
firmatur quia Contraria Teste Philosopho 5. Meta-
cap. 16. Tex. 16. Quilibet conditione habere debet
nempe qd sub eodem genere distinguunt specie et
Ex. Calor et Frigus sub Qualitate, et ad non possunt
simul esse in eodem Subiecto sed utriusq. sola conditio
Materia et Forma requirunt quia si in sola spe-
cie n. differunt, sed ut in eadem specie completis condi-
tionibus et in eodem composito Physico permanet Ergo
Contraria esse non possunt. & Distinguendo Minore
Substantia nihil est Contrarium Contrarietate privi-
tiua sicut. Stricte accepta Concedo Minore Contra-
rietate Privatiua. Nego Minore. Ad Confirma-
tionem respondeo Concedendo totum argumentum ipsius,
Solum enim probat materia et Forma n. et propria Con-
traria qd Verum est non enim dixit Quilibet. et non
cum illis omnia principia rerum naturalium esse
Contraria sed aliqua tantum nempe Forma et Pri-
uatione, quodam etiam dici possit Materia esse Contra-
ria formis non ratione sui sed ratione Privatio-
nis sibi adnexae atq. omnia principia generationis
naturalis quodam modo esse contraria.

Subiit 2do videtur principia rerum natura-
lium non esse prima Contraria quia Vera Contrarie-
tas in solis Qualitatibus reperitur mutuo sese ab eo-
dem Subiecto expellentibus Ergo etiam Vera Contrarietas
cum sit Vera in solis primis Qualitatibus eorum

habet

Habet quare falsū est quod asserit Arist. nimirū
prīmā principia rerum naturalium esse imā contraria
ut pote cum hæc non sint qualitates sed substantiæ
& negando Antecedes Qd pbatōne eiq̄ dico, eam
esse verā si intelligat de contrarietate strictē scripta
si vero nomine Contrarietatis intelligat oppositio
latius accepta ut est Privatiua ad quā etiam reduc-
itur stricta Contrarietas iuxta dictū supra falsū
ē qd in solis primis qualitibus reperitur, imo hæc
oppositio in substantiis et principijs naturalibus gene-
rationis Physicæ imā reperitur, et ab ea in strictā
Contrarietate derivatur ut per se patet, ante à nobis
dicta Considerati

DISPUTATIO III. DE MATERIA.

Quæ est primum Principium rerum
naturalium.

QVÆSTIO I. An detur Materia prima

Ducendo

Procedendum est hinc dari materiam hanc quae videlicet
sit primum principium materiale rerum naturalium per
manens in omnibus generationibus. Phisicis ex quo ois
res naturales componitur tamquam ex altera parte essen-
tiali. Probatur conclusio duplici ratione, primo de sumit
ex continua transmutatione rerum naturalium, nam
evidenti experientia constat corpora sublimaria co-
tinuasse submutationibus subiecta esse non solum
accidentalibus sed etiam substantialibus ita videlicet
ut prius corrumpatur substantialiter, et aliud etiam sub-
stantialiter generetur numero aut specie à priori di-
versum, nam Eg. ex aere generatur ignis et ex aere aut
diaporibus aqua, in viventibus etiam videmus homines
et cetera animalia possim de novo generari, cum prius
non essent alij etiam corrumpunt et desinere esse per mor-
tem, cum prius fuerint, sed generatio substantia-
lis essentialiter est mutatio ut dicitur hoc loco probatur. Mutatio
autem omnis pertinet commune subiectum quod per
eam mutetur manens sub utroque termino ipsius vide-
licet sub termino à Quo et sub termino ad quem
(hoc enim solum proprie mutari dicitur) ut in mu-
tationibus accidentalibus evidens est. Ergo dicitur aliquando
substantialiter corrumpitur et aliud substantialiter ex
eo generatur, ut Eg. ex aere ignis, necesse est designare
commune subiectum quod vere mutetur cum tamen sit
non mutari genitum nec corrumpitur sed prius simpli-
citer desinere esse et aliud simpliciter incipere esse

prius

primis non esset. Uttenius vero vel hoc subiectum commune
omnibus generationibus et corruptionibus naturalibus dimittit
tens quam Formam et suscipiens alteram dependet ab alio
subiecto priori vel non dependet, si non dependet erit
primum subiectum ultra quod videlicet non sit aliud si-
quod dependet ab altera priori vel deveniendum est
ad unum quod ab altera priori non dependeat et illud
erit primum vel procedendum in infinitum in sub-
iectis quod est absurdum.

Secunda ratio eadem ex modo quae res na-
turales fiunt per generationem substantialem per quam
evidens est non fieri totam substantiam neque corruptionem
substantialem totae substantiae desinere
aliquam praedicationem cuiuslibet substantiae naturalis
foret ex nihilo, et corruptio eiusdem desineret in
nihilum, essetque illa prior creatio, haec annihilatio
vel etiam si una totaliter desineret in altera ut videtur
in Sacramento Eucharistiae ubi tota substantia pa-
nis et vini desinit in tota substantia corporis et
Sanguinis Christi Domini, tunc sine sequenti quod ince-
pto prius substantialem naturalem et alterius desinit
esset Conversio Substantialis unius rei naturalis in al-
tera utrumque patet esse Falsum. Ergo necesse est ut dum
substantia naturalis corrumpitur aliquid eius perma-
neat post corruptionem et quod simul cum nova
forma adveniente fiat integra substantia quod ge-
neratur, hoc igitur permanens sub utrumque forma succed.

Sine

Sive prius quidem sub antecedenti postea vero subsecuti.
Vocati hinc subiectu alij comune generationis substa-
ntia vicissitudinaliter in eadem Materia sibi suc-
cedentia, vocati quoque hinc materia et hinc principium
materiale rerum naturalium tam in Dicij qm in facto
esse acceptantur.

Dicendum est id Hoc principium materia-
le rerum naturalium unum esse et n. plura est Arist. cap.
Sic et plato, quia una est Contrarietas in una pro-
dicamento Ergo etiam una tantum erit in quodammodo
substantia, et qui pro una Contrarietate sufficit unum
subiectum circa quod videlicet se expulsi, Contraria
et per materia expulsionem generata et corrupta
res naturales quod quidem subiectum est materia hinc
Ergo hoc subiectum e tantum unum, an vero si unum
Specie et numero infra commodius dicitur. Porro hoc
subiectum comune, Plato silva appellat eo quod in il-
lo tangua in aliqua silva latitent confusa forma
omnes alij matrem municipat, quia quasi
formas medie dispositionibus ab Arist. non negant
dicitur turpe, quia videlicet cum ex se omni forma
careat informatis e et nulla prolebritudine habet
quia etiam de causa a Pythagoreis causis vocat eo-
muniter tam Peripatetici illud subiecti aut ma-
terial hinc nomine indigunt interq. nomina hoc
diferentia assignat Themistius quod subiectum pprie lo-
quendo solum dicitur respectu illarum formarum

quas

quas acta habet, Materia vero respectu illarum quas potest
habere. Alij vero ut Porphyrius aiunt Materiam dici re-
spectu formae substantialis cuiuscunque, subiectum vero
respectu formae accidentalium et respectu motuum ac
transmutationum accidentalium. Quare cum nobis sic
potissimum sermo sit de subiecto communi accepto
respectu formarum substantialium non accidentalium no-
mine etiam potius materia quam subiectum in hac di-
sputatione utimur. Ceterum quia nomen materiae
adhuc spirituosum est ob varias nimirum quas habet
acceptiones ideo est explicandum. Imo igitur signifi-
cat obiectum potentiae vel scientiae et dicitur Mate-
ria circa quam in qua significatione corpus natu-
rale dicitur Materia physica et sensu, materia cir-
ca quam potentiae dictus ideo materia signifi-
cat subiectum actionis aut accidentis alienius siue
illud sit materiale siue spirituale et dicitur ma-
teria in qua quomodo aqua vel lignum in quo
agit ignis dicitur materia calefactionis vel
combustionis et Latine aut Linguae Materia in
qua virtutes scientiarum etc. Tercio materia su-
mitur pro illa parte compositi substantialis quae
forma supponit et ad illa informat in signifi-
catione. Sic de ea disputabimus et hae sunt. Materia
alia dicitur ima alia 2da 3ta quae nullam aliam
materiam priorem se supponit et ad nullam formam

quandam

quantum ad se determinata ē, sed ē indifferens ad
quamcumq; formā quā etia de cāteris a Philosophis
vocari solet. Materia. Vniuersalis, et cōmuni omni-
bus formis. Hic vero Materia ē, 2da quā vide-
licet supponit aliā aliquā Materiam se prius et ra-
tione aliquarum dispositionū aut accidentiū
determinat. potius ad hanc formā recipiendam
quam aliam, potissimā tamen? Sic nobis sermo
erit de materia 1ma atq; adeo sit.

QVAESTIO II.

Quo nam modo Aristoteles definiat Mate-
riam primam

Triplici ratione Philosophus declarat materiam
1ma. 1mo quā per proportionē quēdā ad res arti-
ficiales, 2da per negationes generis Entis. 3tie per
transmutationē substantialē 1mo modo innotuit
per proportionē ad res naturales sic declarat na-
turā Materiam 1ma qd videlicet sicut materiam
rerū artificialiū est quā rursū et impolita caret
omni forma artificiali, ex qua videlicet ab arti-
fice efformantur res artificiales. Eg. ex arc statua, ita
etiā Materia 1ma est quā rursū et impolita in ge-
nere rerū naturalium, atq; ab agentib; natura-
lib; per inductionē formā naturalium efformantur ex
illis. transferēg; a non esse tali ad esse tale,
et sicut de antiqua formā statuae. respiciet non

est actu statua et potestate: ita etiam materia hinc ante-
qua formā substantialē recipiat non est ex se actu co-
positū aliqđ substantiale, sed potentia tantū in quā
videlicet potest recipere formā substantialē, hoc tamē
est discriminē inter materiā artificialem et mate-
riā hinc qđ illa sit semper substantia completa
in esse naturali ut lignum vel ac, hinc vero inco-
mpleta in eodem esse naturali.

Porro per Negationes generis Entis
hac ratione Lex. 7. meta. Tex. 8. describitur materia
est aut dico autē materia hinc esse quā per seipsā
neg. Quid neg. Quātū neg. aliquid est eorum quibz ens
determinatur, neg. etiā negationes horum. Est enim
id de quo singula horū p̄dicata cuius descriptionis
hic est sensus Materia hinc neg. ē totū quidditū eorū
positū substantialē per quā videlicet aliqđ de-
terminatur ad hanc vel illā speciem completā, vel acci-
dentalem per quā determinatur ad aliquā speciem
accidentalem neg. tamē ē mera negatio horū Entiū
vel ut ait S. August. non est omnino nihil, quasi
diceret quāvis Materia hinc explicet per negatio-
nes determinatū Entis, non tamē illius essentia in
talibz negationibz consistit siquidē est ex quo res na-
turales componuntur accedente formā substantiali, ac
proinde ut verē Ens non verō nihil licet autē esse-
tia Materia non consistat in p̄dictis negationibz,

est tamen Subiectum totum quia ut substat privationi omnium
formarum negante drilla tanquam de subiecto omnia contra deter-
mina tam substantialia quam etiam accidentalia. Vnde
vero Philosophus sed esse id de quo singula horum pre-
dicantur. Et est, est aliquid in omni composita Physico exi-
stens seu est aliquid cui tam prædictæ formæ tum etiam
earum negationes advenire possunt et de illis prædicari
accidentaliter seu denominativis.

Observa autem hic res à nobis definiri per ne-
gationes duplicem ob causam. Una quidem propter por-
tionem illius rei quæ definitur cum enim perfectione sua
cedat facultatem intellectus nostri, Sic fit ut comodi-
us à nobis explicet conceptibus negativis, quæ affirmati-
vis. Sic de optimo: propter infinitam perfectionem
ipsius dicit Theologi melius describi per negationes,
quæ per affirmationes, quia videlicet per negatio-
nem negamus de deo omnes perfectiones creatarum inde
cognoscimus eum esse quod superexcedens ipsas. Et
versus affirmativus conceptus formamus de deo non abso-
lute sed solum ex similitudine rerum creatarum 2do pro-
pter imperfectionem rei quæ à nobis definitur aut igno-
scitur cum enim propter imperfectionem suam res talis sit
minime entitatis, Consequenter etiam erit minime defi-
nibilitatis aut intelligibilitatis: ac proinde cum talis
entitas sit materia prima, merito etiam à Philoso-
pho per negationes definitur. Vnde extra duplicem
hunc casum definitionis rei per negationes præter
reprehendit Philosophus.

Quod videtur

Deus videtur Arist. in hac materia definitione aperte sibi con-
tradictum, si enim materia n^o est quid neq^{ue} quantu^m. Ergo est
negatio quid et quatu^m, ac preinde male dicitur materia n^o
esse negationem horum, deinde id de quo predicatur quid
et quantu^m est quid et quantu^m, sicut de quo predicatur
animal est animal. Ergo si de materia (sⁱt dicitur in deli-
tatione) predicatur quid et quatu^m, sequitur quod materia
sit quid et quantu^m quod tamen negatur in illa nimiru^m
particula definitionis, Negationem negationis horu^m. R. Ma-
teria sⁱnta includere quide^m negatione^m dictoru^m Entia non
tamen esse pura^m negatione^m seu essentia^m materia^m hanc
consistere in predictis negationib^{us}, quam videlicet est subie-
ctu^m huiusmodi igit^{ur} asserit obiectu^m idem negat sicut lapis. Ex.
includit negatione^m hominis et leonis veru^m enim est, di-
cere lapis non est homo, lapis non est leo. Non est ta-
men negatio hominis aut leonis sed est aliquid posi-
tiu^m cui negatio hominis et leonis adne^{sc}ta est. Simili-
ter etia^m altera^m parte^m objectionis Distinguo Materia em
n^o est quid, hoc est non compositu^m, neq^{ue} quatu^m puta non
est quantitas est tamen subiectu^m de quo forma substanti-
alis constituit^{ur} ultimo^m quantitate^m compositi Physici
et etia^m quantitas qualitas etc. Denominative^m predicatur
sicut etia^m paries non est albedo est tamen id de quo
albedo denominative^m predicatur.
¶ Deniq^{ue} idem Philosophus libro. Physicoru^m
Tex. 32 ex transmutatione Physica substantia^m naturalis
talem materia^m hanc adfert definitione^m positivam. Ma-
teria hanc Est hanc subiectu^m uniuscuiusq^{ue} ex qua fit

aliquid

aliquid cum rursus per se et non solum attendens et si corrumpit
aliquid in se adhibet ultimum. Cuius Definitionis Sic est sensus.
Materia pura est subiectum quoddam non resolvable in aliud
prius, ex quo, tanquam ex parte intrinseca et operatiua fit
corpus substantiale et in quo idem corpus ultimo resol-
uitur quando corrumpit quia omnia eo explicanda sunt.
Imo igitur dicitur Materia pura subiectum quia particu-
lar loco generis ponitur et non solum materia pura sed etiam
materiis secundis nec non materiis artificialibus idem est.
Est autem Materia proprie subiectum non respectu
compositi sed respectu formae, neque enim subicitur co-
posito sed totius formae. Dicitur forma Substantialis
non est in Materia pura ut in subiecto. Ergo Materia
pura non habet rationem subiecti etiam respectu formae
Substantialis. Intendit proinde ex Aristotele qui in Interpretati-
onem ait illud esse in subiecto, quod non est in alio ut
pars. Vbi Philosophus expresse docet partem non esse in
alio ut in subiecto, cum igitur Materia pura sit pars co-
positi Physici sicut et Forma Substantialis, Ergo for-
ma Substantialis non est in ea ut in subiecto con-
sequenter non habet rationem subiecti, siue accipiat
per respectum ad formam siue per respectum ad compositum
ac proinde anale in Definitione ipsius dicitur Materia
pura est subiectum. Q. Aristoteles. Pater Citato. Stricto sumere
nomen subiecti, intelligit enim ibi per subiectum tale, su-
biectum quod sit completum in suo esse Substantiali, et alias
subiectum denominationis appellatur, qua ratione verum est,
quod partes non existat in alio ut in subiecto, nomine
subiecti

Subiecti intelligendo subiectū denominationis, si tamen nomen su-
biecti latius sumatur videlicet pro natura subiecti et sup-
posita alteri prout hoc loco à Philosopho accipitur negari nō
potest. Materia accepta per respectū ad formā substantiā
habet immo de facto habere rationē subiecti deinde forma
substantialis cum nō sit pars Materialis hinc sed potius
composita. Phisici consequens est et forma substantialis
non sit in illa ut pars eam intrinsece componat, ac
proinde Materia dici potest habere rationem subiecti re-
spectu formae substantialis. Dicitur hinc ut excludat Ma-
teria ita quod non est hinc subiectū formae substantialis
similiter etiam ut excludat quātitas quia licet sit alio-
rum accidentium non tamen ut quod sed ut quo ac
proinde non hinc cum et ipsa Quantitas subiectetur in
Materia hinc quod videlicet ratione sua hinc sit su-
biectū hinc Unde sub forma aliqua licet substantiali
sive accidentali existens licet non amittat suū esse cessat
tamen iam esse subiectū hinc Materia enim ut est hinc
subiectū nullā formā determinatē dicit. Dicitur hinc
enim quia Materia hinc nō ē subiectū certarū tantū
formarū sed omnium sicut enim ex se nullā formā de-
terminatē requirit tamen ab omnibus acta est perfici
et illis subiecti. Quomodo autē Materia hinc sit hinc
subiectū immo formarū videlicet tam substantialium
quā accidentium tamen in hac eī definitione solum
hoc vocatur quod sit subiectū formarū substantialium, si-
quidem esse subiectū accidentium non solum Materiali hinc

conuenit

conuenit neq. q. d. o. ratiōe indicat. Dicitur ita ex
quo fit aliquid ut videlicet ex plerore causalitas et ordo ma-
terie quem illa habet ad compositū substantiale, q. d. quidem
compositū substantiale adū (vult. proprie tanto dicitur
fieri iuxta supra dicta, significans res naturalis non
ē generata modo produci, sed est produci per com-
binationem. Dicitur ita cum nitit ut ostendat materiam
hanc esse talem parte quā intrinsece pertinet ad co-
stitutionem compositi substantialis, ac proinde p. hanc
particulam excludit materiam transiens per citationis
naturalis cuiusmodi est lignum. Ex quo fit ignis li-
gnū enim non remanet in pane, licet materia vi-
dei remaneat. Similiter excludit generationem quā non
remanet sed abiecta fiunt res naturales. Dicitur ita
non idem quidem ut excludente accidentia materis
quā insunt composito, et ex illis res naturalis dicitur gene-
rari. Sed per accidens tantū quatenus videlicet insunt ei
ex qua res naturalis per se generatur, sic ad dicimus ig-
nem generari ex calido ex sicco, calor et siccitas
insunt igni neq. tamē dicitur ex illis ignis per se fieri
sed idem accidens, quia videlicet insunt materies ex
quā ignis p. se generatur. Vltimo addit etiam corruptibile
aliquid quibus verbis indicat eandem esse materiam
compositionis, quā est resolutionis, q. d. nimirum sicut
materia hanc est aliquid hanc in compositione
ex qua res naturales componuntur et generantur, ita eā
ultima ē in corruptione seu resolutione substantiali.

VAES. 3.

QVAESTIO III

Qualis sit Materica prima.

[illegible]

genre

speciem suam accipit. Ergo sunt eundem specie. Necesse
est enim forma substantiali conjunctum sit species inho-
duci potest in quamvis partem materiae tantum simili-
ter concedi disponat. Ergo signum est materiae hanc esse
eiusdem rationis et species in omnibus rebus substan-
tialibus. Nec valet si dicas materia hanc specie sua sumit
a forma sicut etiam quatuor alia rei naturalis. Ergo non
est una specie antecedens patet, Consequentia probatur quia
formae materiales sunt diversae specie. Ergo etiam materiae
quod ab illis specificiter erunt diversae specie ut patet
deinde materia hanc non est una specie. Quia enim di-
stinguendo antecedens materia hanc similis sua speciem
a forma substantiali, Intrinsicam nego antecedens Et
intrinsicam seu adventitiam sunt. Concedo antecedens,
Speciem enim intrinsicam materia ex se ipsa habet quia
quidem species materia est incompleta invariabilis
atque adeo facit quod diversitas specifica formam substantia-
lium et compositarum non tollit. Dicitur ita materia
hanc in plures numero materias esse actu diversam, alia
enim materia est numero quod est in homine, alia quod
in equo, alia quod in ligno etc. Est autem haec numeri-
ca ratio materiae incompleta sicut et specifica, et
ita materia in qua succedunt diversae formae sub-
stantiales permanet eadem numero in obiectis compositis.
Ita naturalibus quia ex illa compositis permanet au-
tem propriam entitatem distinctam recenter et forma
substantiendi et compositi.

Spinoza

Obiectū videtur qd eadem numero materia n̄ possit manere
sub forma genita, quia fuit sub forma corrupta alius
accidere poterit vt eadem numero materia quae fuit
in Petro mortuo multis generationibus et corruptionibus
successione interuenientibus iucuet. tandem ad Formā
Pauli Vt Eg. scilicet Caduere Petri generat terra, et
terra herba, quā deince herba allatū hoc cuius ad
extremū carnis vscat. Tandē quo potius quodlibet in
resurrectione vtriusq. cuius tandem ea materia for-
tuna sit Petrine an vero Pauli, certi vtriusq. esse n̄
pt quia hoc indigeret noue miraculo dei facientis vnu
eandemq. materiā informari à pluribz numero formis,
neg. etiā dicit pt qd aliter tantum eorū eā materiā sit
habitu. Eg. Petrus, inde cū diceretur Paulus non esse
resuscitatus eum eodē corpore et eadē materiā quā ha-
buit dum viueret qd ē contra fidē quā docet omnes
nos in eodē corpore in quo viximus resurreduos. R.
Materiā quā fuit diuersorū hominū in resurrectione
ei tribuendā ei fuerit necessaria neg. enim existendū
est qd omne eā materiā quā toto vitæ tempore fuit
sub forma Petri tribuendā ei in resurrectione sed
tantū eā quā ad ipsius statū completū erat necessa-
ria neg. vero hinc sequitur Vt supponit obiectū qd
Petrus in resurrectione n̄ sit habiturus idem corpus qd
habuit cum viueret quemadmodū etiā n̄ sequitur Petrus
adulterū non habere idem corpus, vel certē habere diuersū
corpus ab eo qd habuit dum esset puer vtrūque

multas

multas eius corporis partes qd puer habuit per nutritio-
nem amiserit et loco illarum multas alias acquisive-
rit quas puer non habuit.

Vergebis pariam qd ois ad quos vias ad
materiam pertinet sit equaliter necessaria, ad constituen-
dum corpus pfectu & in eo casu futurus qd. S. August.
docet lib. 2. de Civitate Dei Cap. 20 ut nimirum ma-
teria illa reddatur ei in quo hinc fuit: nam ut ingit
S. Doctor ab eo tanquam mutui accepta deputari debet
que sunt videlicet sicut de aliena restituenda e. Unde
sumpta fuit, Deus vero supplebit in aliis vel aliunde
vel certe ex aliis partibus que viventibus per nutritione
defluxerant.

¶ Tunc. Tunc qd forma Petri desinat informare cor-
pus Petri, et incipiat informare corpus Petuli, an compo-
situm ex forma Petri et corpore Petuli possit dici idem nu-
mero homo qui fuit compositum ex forma Petri et cor-
pore Petri & non esse eundem numerum simpliciter
nec etiam distinctum numero simpliciter sed eundem nume-
ro secundum formam diversam vero idem materiam.

QVAESTIO IV.

An materia hinc essentialiter sit pura po-
tentia, ita ut intra essentiam suam nullum
actum includat

Quaestio hinc ad explicandam quidditatem materiae hinc
pertinet potest autem clarius ita pponi An videlicet ma-

teria hinc ita sit pura potentia subiectiva ut ex se nulla habeat
formam substantialem per quam in suo esse constituitur. Quicquid
enim et quidam alij Philosophi asserunt materiam hinc esse aliquid
compositum ex subiecto et forma substantiali, quod alias forma
corporeitatis nuncupatur, per quam formam materiam hinc
non habet quidem esse determinatum in certa aliqua spe-
cie, cum hoc habeat per formas specificas, sed solum habet
esse corporis genericum seu de genere substantiae corporeae
quod quidam formam corporeitatis sit veluti seminum quo-
dam, reliquarum formarum substantiarum. Huic etiam sententiae vi-
detur fauere Scotus, qui licet non dicat materiam hinc esse
compositam ex subiecto et forma corporeitatis, dicit tamen ma-
teriam hinc habere formam substantialem corporeitatis sibi
coaequam et incorruptibilem quod videlicet magis ab illa
separatur in illa corruptione compositi Phisici, et a qua
forma omnia corpora habent esse corporis Pro re-
solutione quaestionis istius.

Notandum est. Potentia esse duplex. Quam
videlicet Activam, Quam Passivam. Activam est Vis qua-
dam, qua aliquid possumus efficere. Passivam qua possumus
aliquid recipere. Porro cum omnis potentia actus
aliquem pro termino respiciat cum potentia materialis
eandem recipit et quidem aptitudo ad actum quod omnis
potentia includit duplex esse potest nimirum negati-
va et positiva. Negativa aptitudo est quod convenit rei
ratione alicuius extrinseci et vocatur potentia obiectiva
quo pacto mundus antequam a Deo crearetur fuit in po-
tentia obiectiva, quia videlicet non erat impossibilis sed

a Deo

à Deo produci potuit. Positivum vero aptitudo ad actum est
quando videlicet aliqua res per aliquid quod actum in se habet
apta est habere aliquam perfectionem ad esse calidum, sicut ad
habendam perfectionem caloris. Cum autem duplex sit po-
tentia in rebus. Duplex quoque illi responderet Actus quo-
rum alius est qui utitur potentiam tam obiectivam quam
subjectivam actualitatem, ac ita constituit rem in actu ut non relin-
quat eam in potentia ad aliam formam, qui quidem actus
à Philosophis vocatur formalis et ultimus. Alius est qui po-
tentiam quidem obiectivam actualitatem, relinquit tamen potestatem
subjectivam rei ad habendum ulteriorem gradum perfe-
ctionis, qualis esset materia prima actus si per Dei po-
tenciam existeret separata ab omni forma tunc enim ma-
teria prima non esset in potentia obiectiva quia videlicet
non haberet negationem essentiae actualis seu existentiae.
esset tamen in potentia subjectiva quia haberet nega-
tionem formam substantialis quoniam esset apta recipere
et sic accipere ob imperfectionem suam dicitur Entitati-
us et non ultimus ad differentiam actus formalis et ultimi
quo praenotato.

Dicendum est Materiam primam non habere formam cor-
poris eandem sibi et inseparabilem: ita Aristoteles. va-
riis in locis, et cum eo certum. Philosophi. Probat Con-
clusio, quia haec forma corporis et superflua esset
et incommensurabilis in materia ad alias formas superve-
nientes. Ergo non est admittenda prima Pars. Quod dicitur.
Probat quia materia prima scripta ut disposita per qua-
ritatem et per alia accidentia cuius forma congrua

apta

apta est recipere formas substantialiter, et qualiter for-
ma substantialis sine hac forma corporeitatis potest dari
et de facto dat composito substantiali ut sit corpus de gene-
re substantia dando illi esse tale corpus. Unde nunc enim
forma danti esse specificum rei alicui, dat etiam esse ge-
nericum, neque reperire est illa forma Physica quae so-
lum dat esse specificum sine generico, vel genericum sine
specifico. Eg. Anima rationalis quae est forma hominis
non solum dat esse homini sed etiam esse animali, esse
viventi esse substantiae completae, sic etiam albedo non
solum facit album sed etiam coloratum Quale Ergo forma
corporeitatis non est necessaria ad hoc ut compositio
dat esse genericum corporis. 2da pars ^{antecedens} probatur
nimirum talem formam esse impossibilem cum aliis formis
qua forma danti esse specificum in certo genere alicui compo-
sito est impossibile cum formis substantialibus eiusdem
generis siquidem illa forma constituit per se Ens in actu,
ac proinde aliae formae advenientes illi Enti constitueret
Ens per accidens, et si dante forma corporeitatis, dat esse
specificum composito Physico in genere substantiae corpo-
red. Si quando ut diximus supra omnis forma dante
esse genericum composito necessario etiam dat esse speci-
fico Ergo est impossibile cum aliis formis substan-
tibus materia supervenientibus: ita videlicet ut non pos-
sint illae formae informare materiam informatam forma
corporeitatis. Neque valet si dicat in nulla transmuta-
tione Physica materia sine desinit esse corpus Ergo est
in materia, ab qua forma corporeitatis incorruptibilis
per quam illa constituitur in esse corporis incorruptibilis, Per
hanc

terea omni accidenti consequi aliquam formam substantialem.
Ergo etiam Quantitas, sed quantitas non consequitur aliquam
formalem particularem et corruptibilem. Cum ad quod-
libet transmutationem præsupponatur. Sicut etiam ipsa ma-
teria, agens enim naturale non agit nisi in mate-
ria quatenus. Ergo consequitur ad aliquam formam univer-
sale[m] et incorruptibile[m], quæ videlicet sit in materia
ante omnem transmutationem naturalem. Hæc autem
est forma corporeitatis. Ergo n[on] est negandum materiam
formam corporeitatis & negando Intecedens Siquis
in omni transmutatione naturali generat et corrumpit
gradus corporis completi. Hinc etiam fit ut nunquam ma-
teria sua non habeat esse corporis, sicut etiam naturali-
ter. Loquendo nunquam non habet formam substantialem.
Simile quid videtur, in esse colorato respectu corporis
mixti. Mixtum enim corpus nunquam desinit esse colo-
ratum, etiam si desinat esse albidum vel nigrum, flavum vel
viride non quod datur aliquis color communis qui semper
in subiecto maneat et illud denominet coloratum, sed
quia corpus mixtum semper habet aliquem colorem
specificum qui subiecto datur etiam esse genericum coloratum.
Quod Confirmationem dico. Manere illius solum esse verum
de Accidentibus actibus, non autem de Quantitate quæ
non est Accidentis Actus et antecedit ordine gene-
rationis quæcumque formam substantialem tanquam dispo-
sitivam ad illam.

Dicendum est 2do materia sua ex se ipsa
habere suam entitatem actualem ita videlicet ut
eius non participet intrinsece à forma. Probatur Con-

clusus

et fusio quia materia in composito existens habet aliquam entitatem
realem quia quidem Entitas realis non constituitur intrinsece
per formam aduentitiam quia forma non potest constitui
Entitatem aliquam nisi componendo illam per modum actus
tota enim ratio cauendi conueniens forma est compone-
re, ut qui forma non componit essetiam Materiam, nam
alias materia esset aliqua ens completum compositum
ex materia et forma uti est corpus naturale. Ergo Enti-
tas actualis Materialis non est à forma Probando quia
Materia hominis Eg. habet distinctam Entitatem ab Enti-
tate forma quia potest existere sine tali forma inuaria-
ta prorsus sua Entitate, nam cum ex homine fit cada-
uer remanet in cadauere eadem penitus Entitas materialis,
q[uod] adeo eadem essentia quod ante mortem fuit in homi-
ne. Ergo hęc Entitas materialis non dependet intrinse-
ce à forma hominis.

Obicitur omne q[uod] est constitutum in aliqua certa
Specie habet formam quia omnis species est à forma, sed
Materia hinc est constituta in aliqua certa specie Ergo ha-
bet formam & distinguendo maiorem (q[uod] est constitutum in cer-
ta specie completa habet formam conueniētem Maiorem, quod
est constitutum in certa specie incompleta ut est Materia)
habet formam Nego Maiorem. Similimodo Distinguo
Minorem. Sed Materia est constituta in certa specie
in completa Concedo Minorem est constituta in certa spe-
cie completa Nego Minorem. et Cōsequētia Materia
enim cum sit Entitas simplex in sua essentia ordina-
ta ad inferiorem p[er]fectionē eo ipso est incompleta.

in pro

in suo esse consequenter non potest constitui per for-
mā à qua substantialiter informatur qd vel ex co pa-
tet quia licet hac forma decedat de materia et illi
adueniat, alia adhuc materia remanebit eadem spe-
cie imo etiā numero. ex supra dictis quod fuit sub-
priori forma quam quiddem Speciem materia non
accipit à forma sed à sua differentia incompleta
metaphysica. Et dictis.

Deducit 1mo Materialē sive dici purā potentia
in ordine ad actū informantē seu formālē non vero in
ordine ad actū Entitativū quem habet à seipsa non
vero à forma, neq. ita dicit in ordine ad actū me-
taphysicū idē ad differentia suā saltē incompletā
ad hanc enim semper est in actu cū dicit illa nunq.
fit.

Deducit 2do Materialē ex natura sua esse aliq.
modo substantiam corporeā id est non esse substantiā
spiritualē non est tamen substantiā completa corporea
qualis ē illa quā in recta linea predicamentali
ponit.

Deducit 3tio Materialē sive non esse unū aliq.
ex quatuor Elementis neque etiā quatuor simul acco-
pta, neq. itē corpus aliquod mediū inter Elementa
quod sit substantia completa cū in oibz his actz ali-
quis Physicus distinctz à potentia corū Physica ac posi-
tūa reperiri quod tamen actū nos à Materia
tenet cum cōmuni Philosophorū Sententia exclusi-
mus.

PHIL. V.

QVAESTIO V

An Materia simpliciter habeat propriam existentiam
distinctam ab existentia formae substantialis, an
vero eam accipiat à forma.

Respondent communiter Thomistae Materiam simpliciter habere
propriam existentiam qui etiam pro se citant S. Thomam
secundum Primo Quodammodo in articulo tertio eo quod dicat S.
Doctor effectum formalem formae esse quod per illam Ma-
teria existat, sed probabilius est, eum loqui de existentia
Materiae simpliciter sumptae in actu physico completo spe-
cifico et perfecto, qui actu constituit ultimum per for-
mam, non vero de existentia incompleta eiusdem
materiae. Integrum resoluam hanc difficultatem.

Suppono existentiam eandem communem sive secularem
philosophicam esse rationem quamdam realem per quam for-
maliter ponit aliquid actu in re ipsa natura, et à par-
te rei, atque ita existentia creaturae alicuius esse quandam
rationem realem, per quam illud quod prius erat
ens possibile, iam nunc est actu extra omnes causas,
existere enim nihil est aliud quam esse à parte
rei, in sua Entitate reali actuali. Porro existen-
tia duplex est, Completa nimirum, et incompleta,
In Completa est, à qua tanquam à ratione formali
essendi aliquid habet quod sit extra nihil, extra
suas causas, extra ordinem rerum possibilem siue
clarius loquendo, à qua aliquid habet quod sit actu

à parte rei

à parte rei tanquam Ens Incompletum, id est tale Ens, qd
ad habendam ulteriorem perfectionem seu actum actuantem
tanquam de Ultimum suum complementum ordinatur. Comple-
ta vero est, à qua aliquid habet quod sit actu à parte rei,
ita perfecte ut faciat illud per se demonstrabile, tanquam
hoc aliquid materiam naturam non autem solam in alio qua
ratione certum est existentiam non convenire nisi substan-
tia completæ et perfecte in aliquo genere Physico, quæ
sola est hoc aliquid Teste Xristi. cap. de Subst. atq;
in hoc sensu Xristi. et scilicet Thomas negat materiam con-
venire existentiam (puta talem) quæ soli completæ substantiæ
conveniat, sola ergo difficultas manet, an Materia prima
habeat suam partialem existentiam per quæ videlicet existat
à parte rei tanquam Ens incompletum et ad ulteriorem per-
fectionem ordinatum, an vero tota ratione existendi accipi-
at à forma substantiæ per quæ actuatur ~~dicendum~~

Dicendum est materia prima habere propriam existentiam partialem in-
completam distinctam ab existentia formæ substantiæ,
ita Sacarius et cum illo coeterni Philosophi, probant.
Conclusio quia prius debet existere Subiectum tam id
quod recipit in Subiecto, id est quod nihil est actu, non potest actu
sustentare aliud quod est officium Subiecti. Et quia materia
prima est Subiectum formæ substantiæ Ergo prius debet
existere eadem prioritate naturæ quæ existat forma. Pro-
batz ad hoc quia si materia prima haberet eandem exi-
stentiam quæ forma habet forma produceretur
etiam eadem actione quæ producit formam

Sigdo.

Siquidem primis productis ad existentiam terminant, ac
proinde ea quæ habent eandem existentiam eadem actione
produci necesse. Et qui falsum est quod materia luna pro-
ducatur eadem actione qua produciuntur forma substantialis.
Ut patet cum materia luna producta fuerit statim
ab initio mundi. Forma vero postea decursu temporis
in materia luna producta est ex nihilo per creationem
absq. subiecto à solo Deo. Forma vero substantialis
ab agente creata est subiecto educta anima rationali
excepta. Ergo materia luna habet diversam existentiam
ab existentia formæ. Probatur istud quia ex opposita so-
lutione sequeretur fortis corruptio materia aut etiam pro-
ducere quædam corruptio aut produciuntur forma substā-
tiales res enim produciuntur cum accipiunt existentiam et
corruptio cum eandem amittunt quod tamen falsum
est, cum materia luna sit ingenerabilis et incorru-
ptibilis. Ex libro Physicorum Text. 82.

Quod si obijciat quid nullam habet operationem
nullam etiam habet existentiam. Siquidem ipse est propter ope-
rari, at qui materia luna nullam habeat operationem
absq. forma. Ergo etiam nullam habet existentiam.
Confirmatur quia si materia habet existentiam propriam
Ergo eo ipso habet aliquem actum entitativum quod si habet
aliquem actum entitativum. Ergo hinc sequitur res na-
turales inter se per materiam distinguuntur. Siquidem ois
actus est causa distinctionis at qui falsum est quod res na-
turales per materiam distinguantur. Solo enim forma est

Ex capitulo

principiū distinctionis. Ergo etiam non est dicendū Ma-
teriam aliquā existentiā convenire & negando Ma-
teriam. Axioma autē illud solum habet locum in spe-
ciebus completis non vero incompletis qualis est species
Materialis. Unde Ad Confirmationem dico nullum esse
absurdū qd res immateriale à materialibus per mate-
riam distinguatur et res non existentes ab existen-
tibus per existentiam.

Oportet 2do Materia linea cum sit pura po-
tentia, potius sūme distare debet à deo, qui ē pure
actus, sed si aliquid actualitatis haberet non sūme di-
staret à pure actu. Ergo nihil habet actualitatis &
distantiam aliā esse negativā qualis est inter Ens
et non Ens aliam positivā ex parte utriusq; ex-
tremi non est igit de ratione pure potentie subie-
ctus ut distet à deo priori modo sed ad sūmā poste-
riori et ideo satis est ut ex omnibus Entibus realibus
actu existentibus sūme distet à deo propter magnā
suā imperfectionē etiamsi aliquam imperfectā con-
venientiā cum illo habeat nimirū in ratione Entis
positivi.

QVAESTIO VI.

○ An Materia linea possit existere sine om-
ni Forma.

Quaestio haec dupliciter intelligi potest. nimirū vel natu-
raliter vel per absolutam Dei potentiam quā
praenotato.

Quendū ē

Dicendum est lma non posse naturaliter Materiali lma
ab omni forma Substantiali Separari ac proinde nec
sine omni forma existere. Ita Arst. lmo de Generatione
Tex: 29. Ibi ait Materiali nunquam posse esse sine pas-
sione vel sine forma. Ratio est, quia Materiali
est Ess. Essentialiter imperfectum et indeterminatum
unde etiam a Materiali est instituta non ppter se sed
propter aliud scilicet ppter compositi Phisicū ac-
proinde non potest extra compositū, et consequenter si-
ne forma naturaliter existere. Ratio 2da est quia
agens naturale nunquam ita expellit a Materiali formā
Substantialem quin simul introducat aliā formā
corrumpendo enim dispositiones unius formae indu-
cit dispositiones alterius incompatibiles cum formā
sua. Eg. ignis destruendo dispositiones necessarias
ad conservationē formae ligni inducit alias dispo-
sitiones ad formā ignis. Tertia ratio est quia Ma-
teriali lma de facto nunquam existit sine omni forma
Substantiali Siquidē statim ab initio cum formā
creata est. Et est cōmunis Philosophorū Sensus.

Dicendum est 2do loquendo de absoluta
Dei potentia potest Materiali lma existere separata
ab omni forma Substantiali Probat Conclusio quia
Materiali et forma Substantialis distinguuntur realiter
et habet suas essentias et existētiās proprias realiter
distinctas uti pbatū est Et quidem existētia Materialis

non

non dependet ab existentia formae tangens a Subiecto, ut
Eg. Lumen ab aere, quin potius forma cum sit effe-
ctus materialis de cuius potentia ab agente materiali
adducit quoad existentiam suam dependet a Materia.
Quare sicut Entitas realis materialis praesuppo-
nit naturaliter formam: ita etiam existentia eius,
atq. adeo existentia Materialis non potest a forma
dependere in genere causa materialis. Non mi-
nus etiam certum est quod eadem existentia materialis
non dependeat a forma in genere causa formae
quia ut supra probavimus Materia in sua spe-
cie incompleta constituitur per suam Entitatem intrin-
secam non vero per ullam formam aduentitiam.
Cum igitur Materia ima in existentia non dependet
a forma tam in genere causa materialis quae
etiam formalis, quin potius prior sit illa ut pa-
tet ex praecedenti Quaestione. Omne autem prius
et independent in existendo ab altero posteriori
distincto realiter possit separari ab illo. Ergo -
etiam Materia divinitus potest separari a forma et sine illa
existere. Probat 2do quia Materia est praestantior omni-
accidentibus cum sit Substantia licet imperfecta, et qui ac-
cidentibus divinis virtute possunt separari a Subiecto
conservari absq. eodem ut certum est ex Quantitate Panis
et Vini in Eucharistia. Ergo etiam Materia ima divini-
us potest separari ab omni forma et sine illa existe-
re.

Obicitur

Obicitur nulla relatio potest conservari aut existere sine
suo termino existente, et qui materia dicitur relatione ad for-
mam. Ergo sine illa non potest existere. R. Maior est verum
de relatione predicamentali non vero transcendentali,
quod materia dicitur ad formam ut infra dicitur.

Obicitur 2do non minus necessario materia ima
concreta, cum forma substantiali quod subiectum cum acci-
dente sed multa subiecta non possunt esse sine omni
accidente sibi proprio non enim potest dari numerus
pari nec sit par nec impar neque dari potest substan-
tia quod si sit susceptiva contrarietatis. Ergo etiam Ma-
teria non potest esse absque omni forma substantiali. R.
quidquid sit de Maiori nego minorem. Quod potest
subiectum existere sine accidentibus. Philosophi realiter a-
de distinctis licet talia accidentia sunt illi quo modo
propria ut patet ex locis sine accidentibus verum me-
taphysicis et sola ratione à subiecto distinctis, quod
illud quod talia accidentia intrinsece dicitur, non potest
subiectum existere ut ibidem dicitur. Unde neque Materia
ima potest existere sine susceptivitate contrarietatis.
Sed enim susceptivitas est ipsamet Entitas Mate-
riae ima apta ad recipienda accidentia, quare
Sicut materia ima non potest existere sine sua
Entitate sibi propria: ita etiam non potest existere
sine dicitur susceptivitate contrarietatis. Quod hinc pa-
tet materia ima divinitus posse existere sine
omni forma substantiali. Ceterum in platonici-
be suis Conclusionis Supponi videtur Materiae in

ima

sua existentia non dependere ab existentia formae informantis
quod quoniam aliquibus immo placet idem etiam veritati minime con-
formi. Verum potest.

Secundum nihilominus est. Quia Materia sola in
sua existentia non dependere ab existentia formae substantialis
patet. Hae Conclutio magna ex parte ex iis quae pro supe-
riori supra adduximus et probat quia id quod alteri praesup-
ponitur in eo in quo illi praesupponitur non dependet ab
illo altero sed materia sola in sua existentia praesuppo-
nit formam substantialem quae ex illa educitur. Siquidem
eductio formae supponit materiam existentem. Ergo materia
in sua existentia non dependet ab existentia formae sub-
stantialis. Minor patet. Ex dictis. Maior probatur quia
praesupponi alteri in aliquo est altero illo non indigere
in eo in quo illi praesupponitur. Dependere autem ab al-
tero in aliquo est altero indigere in aliquo. Quamvis
vero aliquis quod aliquo modo pendet ab alio possit
simul tempore esse cum illo ut patet in relatione
praedicamentali mutua à se dependentia, id tamen
quod dependet nunquam potest esse prius natura illo à
quo dependet. Ne enim ipso iam non dependente esse
enim prius natura est esse independentem ab illo
respectu cuius est prius natura. Sed materia sola ra-
tione suae existentiae est prius natura quam omnis
forma substantialis ut supra probatum est. Ergo in
sua existentia non dependet ab existentia formae sub-
stantialis, quare solum materia sola dependet in exi-

stendo in forma substantiali tanquam a fine ut author
est Arist. Sic. 1. Physicor. tex. 87 aliam enim rationem
causa forma non potest habere respectu materiae et
ostensum est, at qui potest existere rē sine suo fine
actus existente saltem aliquo imo saepe contingere solet ut
frustra suo fine ut patet experientia Ergo neg. materia
sua dependet in existendo a sibi finis nimirum forma
existentia.

Obijcit omnino videt materia non posse exi-
stere absq. admittendo forma substantiali, quia ea quae
non possunt existere per se ipsa, existere in actualitate necessa-
rio indigent aliquo cuius vi existat sed materia sua cum
sit pura potentia ex dictis supra, atq. adeo nulla ope-
rationem per se habere valeat, non potest per se existere
celsius esset otiosa, quod tamen ne accidat sola natura
refugit Ergo indiget aliquo cuius vi existat & Obiectio-
nem Sane non magnum robur habere ad evertendā
nostrā Conclusionē? Dum enim dicitur Materia sua esse
pura potentia per hoc a materia non excludit actuali-
tas illius Entitas sed solum indicat illam Entitatem
Materiae esse essentialiter ordinatā ad recipiendū et
sustentandū aliquē actū formālē ex quo non solum
non sequitur eam indigere aliquo actu formali ad exi-
stendū sed potius posse per se existere tanq. poten-
tia substantialem receptivā, quomodo enim haberet vim
sustentandi aliud nisi per se existeret necesse igitur

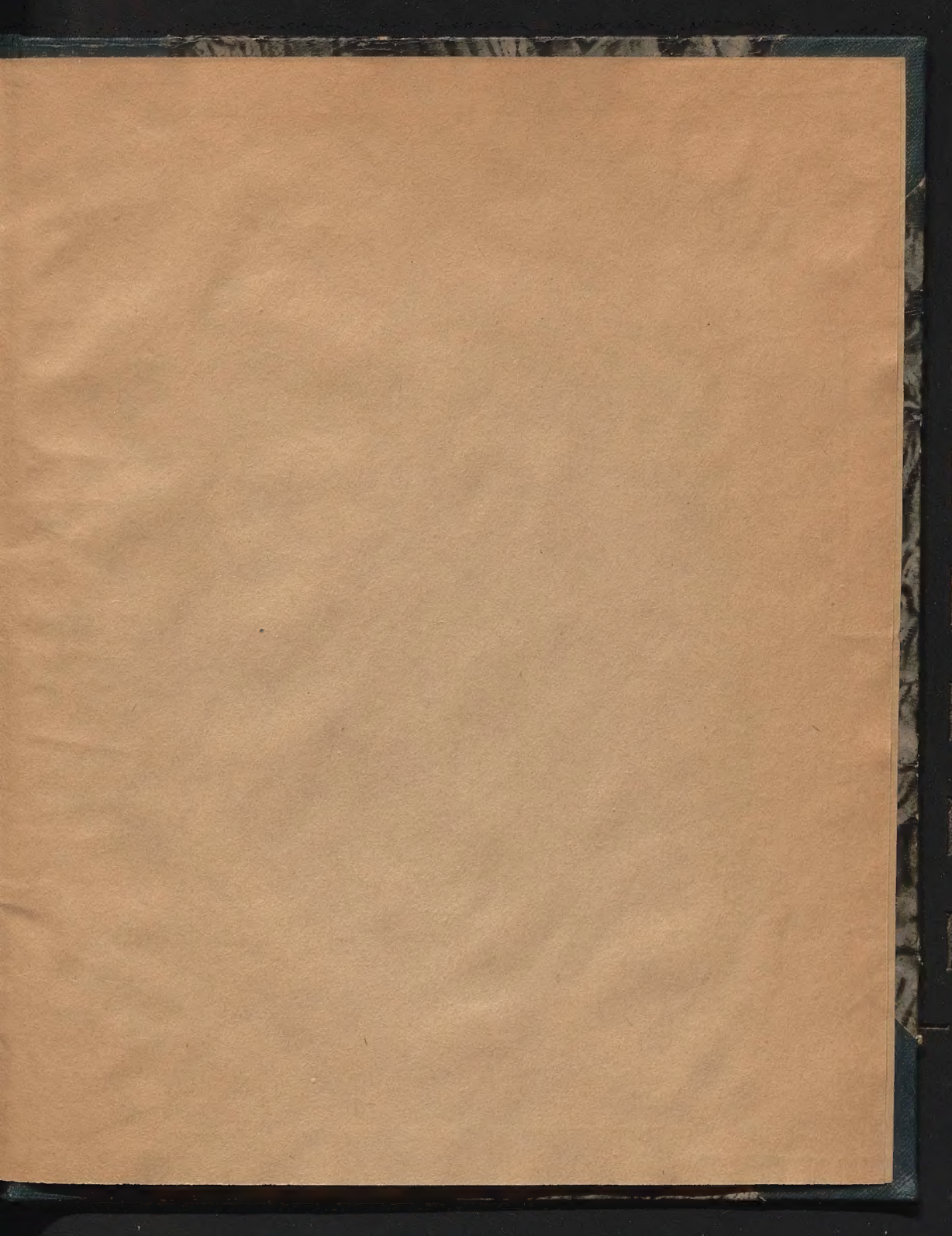
est

est dicere Materiam lmam posse particulariter per se exi-
stere etiam si actu nullam habent formam sicut etiam ante
ma rationalis potest existere etiam si actu non informet
corpus humanum. Nec magis videtur illud Materiam
lmam non posse operari absq[ue] forma ac proinde fore
frustra nam saepe una res eget consortio alterius ad
operandum et non ad existendum. Vt Eg. intellectus ne-
ster eget consortio phantasie ad operandum seu ad ab-
strahendas species intelligibiles ab obiectis materialibus.
Eg. et tamē existit de facto sine phantasia, quando vi-
delicet per mortē separatur a corpore. Tametsi autem
otiosum et frustra in vera natura sit illud qd ad nul-
lum munus aptū est non tamē frustra nec otiosū qd
ad aliqd munus exercendum ē idoneū, ad qd videlicet a
natura est destinātū, quamvis interdū illud non exere-
ceat quia vero materia talis est nam praeter quā qd
apta sit ad fundendum ex se quantitātē, apta quoq[ue] est
ad exercendas omnes operationes formae sibi coniu-
ctae debitas, proinde etiam non est dicenda esse otiam
aut frustra existere. Hinc autē

Colligitur Si Deus Separaret Materiam lmam
ab omni forma substantiali tunc talis materia in re-
rum natura posset existere sine novo Concursu dei
suppletō Vicer formā seu suppletō concursu for-
mae Materiae conseruantis, sicut qd forma existēs
in materia nullo concursu conseruat in materia in exi-
stendo. Ergo et si miraculose Separaret omnes formas
a Materia lmā per eandem suā existentiā et eadē

Dei

2001. 10. 25

